CENTRU DE ANALIZE ȘI INVESTIGAȚII SOCIOLOGICE, POLITOLOGICE ȘI PSIHOLOGICE

STUDIU DIAGNOSTIC PRIVIND APA ȘI SANITAȚIA ÎN MEDIUL RURAL ÎN MOLDOVA

Autoritățile publice locale

Chișinău 2017

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV 3

INTRODUCERE LA STUDIU 6

INFORMAȚII GENERALE DESPRE LOCALITĂȚI ȘI APL 8

DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR ȘI SERVICII DE ASISTENȚĂ 10

FINANȚARE ȘI TARIFE 13

REGLEMENTARE ȘI MONITORIZARE 14

PLANIFICARE ȘI PRIORITĂȚI 15

SERVICII DE SANITAȚIE ȘI CANALIZARE DISPONIBILE 17

INFORMAȚII DESPRE OPERATORII MAJORI DE SERVICII DE ALIMENTARE CU APĂ 20

INFORMAȚII DESPRE FONDURILE PRIMITE DE CĂTRE FNDR/FEN 22

ANEXĂ CU DATE PRIMARE 23

SUMAR EXECUTIV

Studiul comprehensiv de tip *baseline* privind apa și sanitația din mediul rural în Moldova a fost realizat de Centrul de Analize și Investigații în Sociologie, Politologie și Psihologie și EcoExpert la solicitarea Ministerului Mediului (ME), Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcției (MDRC), Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Băncii Mondială și Fundației "Filiala din Moldova a Fondației Skat".

Scopul principal al studiului a fost de a colecta date primare și informații pentru a caracteriza performanța serviciilor și satisfacția utilizatorilor legate de serviciile de alimentare cu apă în mediul rural. Pentru a realiza scopul propus cercetarea a acoperit trei grupuri țintă: 1) Gospodăriile casnice; 2) Autoritățile publice locale (primarii sau adjuncții primarilor) și 3) Operatorii serviciilor de alimentare cu apă.

Universul de eșantionare al studiului a inclus localitățile rurale care au întrunit treicondiții principale: 1) dispun de sisteme funcționale de alimentare cu apă; 2) cel puțin 30% din gospodării sunt conectate la sistemul de alimentare cu apă din localitate; 3) numărul de gospodării în localitate să fie mai mare de 100 gospodării.

Raportul de față prezintă datele colectate din partea autorităților locale.

Studiul cu autoritățile locale a fost realizat în baza unui sondaj național în mediul rural, reprezentativ pentru universul de eșantionare și grupurile țintă studiate. Grupul țintă îl reprezintă autoritățile publice locale de nivel unu. Persoanele chestionate au reprezentat primarii și vice-primarii, asistați de secretari, contabili sau ingineri cadastrali. În total au fost chestionate 49 primării, selectate în baza unei scheme de eșantionare probabiliste. Perioada de colectare a datelor a fost 23 noiembrie – 7 decembrie 2016. Rata generală de participare la sondaj a fost de 91%.

Instrumentul de cercetare (chestionarul) a inclus 8 subiecte de cercetare privind activitatea autorităților locale în domeniul alimentării cu apă și sanitație, după cum urmează: *Informații generale despre comunități și autoritățile locale, Dezvoltarea capacităților și servicii de asistență, Finanțare și tarife, Reglementare și monitorizare, Planificare și priorități, Servicii de sanitație și canalizare disponibile, Informații despre operatorii principali care administrează servicii de alimentare cu apă și Informații despre fonduri accesate de la FEN și FNDR.*

În continuare prezentăm constatările principale ale studiului.

Informații generale despre comunități și autoritățile locale

59% din primării sunt de mărime medie, având 4-10 angajați.

63% din primării nu dispun de nici un angajat care să activeze în domeniul alimentării cu apă sau sanitație.

65% din localități studiate sunt de mărime medie, având între 1000 și 5000 de locuitori.

În majoritatea localităților (84%) toate sistemele de alimentare cu apă existente sunt funcționale. 41% din localitățile dispun de un singur sistem de alimentare cu apă, iar circa o treime din localități (35%) - de 2-3 sisteme.

70% din primării au raportat o rată de conectare a gospodăriilor casnice la sistemele de alimentare cu apă în proporție de peste 60 la sută.

Aproape fiecare al doilea primar a raportat variate conflicte în localitatea sa privind serviciile de alimentare cu apă în ultimii cinci ani. De obicei, localitățile se confruntă nu doar cu un singur tip de conflict, ci cu o gamă mai largă.

Problemele principale asociate cu resursele de apă în localitățile studiate țin de calitatea și cantitatea acestora: lipsa precipitațiilor, calitatea apelor subterane și a celor de suprafață.

Dezvoltarea capacităților și servicii de asistență

70% din autoritățile locale susțin că au acordat asistență administrativă, tehnică și juridică operatorilor serviciilor de alimentare cu apă.

Gradul de satisfacție privind capacitatea APL de acordare a asistenței operatorilor sistemelor de alimentare cu apă este unul satisfăcător.

45% din primăriile incluse în eșantion au raportat inițiative în ultimii 2 ani pentru îmbunătățirea și facilitarea accesului la serviciile de alimentare cu apă a gospodăriilor casnice dezavantajate sau socialmente vulnerabile.

59% din primării susțin că au beneficiat de asistență în ultimii cinci ani în legătură cu responsabilitățile față de sistemul de alimentare cu apă din localitatea lor. Nivelul de satisfacție față de asistența primită de APL în legătură cu responsabilitățile privind sistemele de alimentare cu apă este unul mediu.

Majoritatea primăriilor sunt foarte sărace în oferta de servicii de reparație și întreținere a surselor de apă la nivel local. APL-urile se implică preponderent la inventarierea surselor de apă (94%) și la monitorizarea funcționalității lor (86%).

Subiectele principale de instruire invocate de autoritățile locale se referă la Legislația aferentă domeniului de alimentare cu apă, Managementul financiar al întreprinderii, Domeniul tehnic, inclusiv tehnologii noi, inginerie.

Finanțare și tarife

În majoritatea localităților principalii agenți care au contribuit la stabilirea cuantumului tarifelor pentru beneficiarii sistemelor de alimentare cu apă sunt APL (72%) și însăși operatorul(ii) serviciilor de alimentare cu apă (62%).

1/3 din primăriile intervievate nu au alocat fonduri pentru alimentarea cu apă și sanitație în ultimul an fiscal.

Bugetele locale de nivel unu, contribuția comunității, Fondul Național Ecologic și operatorul de servicii sunt patru surse principale de finanțare.

Gradul de satisfacție privind capacitatea APL de acordare a asistenței operatorilor sistemelor de alimentare cu apă este mai degrabă nesatisfăcător.

Reglementare și monitorizare

65% din primării au încheiat, în ultimii 5 ani, acorduri cu operatorii serviciilor de alimentare cu apă din localitate.

86% au revizuit informația privind calitatea apei din sistemele de alimentare cu apă din localitate și au testat calitatea ei în fiecare din sursele existente de alimentare cu apă.

61% din primării au revizuit, în ultimii 2 ani, informația referitoare la numărul de ore pe zi a serviciilor prestate de sistemele de alimentare cu apă din localitate.

78% din primării duc evidența activelor sistemelor de alimentare cu apă.

Planificare și priorități

84% din primarii intervievați au inclus în Planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității prevederi referitoare la îmbunătățirea și extinderea serviciilor de alimentare cu apă. Totuși, jumătate din ei nu sunt satisfăcuți de starea generală a furnizării apei pentru uz casnic.

Inițiativele prioritare care trebuie întreprinse pentru a îmbunătăți situația privind alimentarea cu apă a populației din localitate vizează, în primul rând: extinderea și/sau modernizarea sistemului de alimentare cu apă existent, renovarea sistemului de alimentare cu apă, îmbunătățirea și monitorizarea calității apei, monitorizarea consumului de apă și de detectare a pierderilor.

Obstacolul principal în realizarea priorităților este insuficiența mijloacelor financiare.

Servicii de sanitație și canalizare disponibile

Nu există nici o localitate în care să nu fie cel puțin câteva gospodării dotate cu veceuri cu jet de apă, și, pe de altă parte, nu există nici o localitate în care toate gospodăriile să fie dotate cu veceuri cu jet de apă.

În fiecare a doua localitate ponderea gospodăriilor dotate cu veceuri cu jet de apă nu depășește 20%.

În privința reglementării serviciilor de sanitație APL se aplică preponderent în aprobarea de proiecte și inspectarea golirii și evacuării haznalelor/foselor septice.

Oferta disponibilă la nivel local privind serviciile de sanitație și canalizare este una foarte săracă.

Doar 43 la sută din comunitățile studiate beneficiază de cel puțin un sistem funcțional de canalizare.

În 38% din comunități cu sisteme de canalizare funcționale nici o gospodărie nu beneficiază de canalizare.

Sistemele de canalizare existente sunt administrate preponderent de întreprinderi municipale la nivel de sat sau secții din cadrul primăriei.

Doar în 43% din localități cu sisteme de canalizare funcționale toate sisteme sunt dotate cu facilități de tratare a apelor uzate.

Nouă din zece primării nu dispun de reglementări privind evacuarea apelor uzate colectate de sistemul de canalizare.

Autoritățile locale deloc nu sunt satisfăcute de starea generală a asigurării cu sanitație.

Informații despre operatorii principali care administrează servicii de alimentare cu apă

Sistemele de alimentare cu apă existente sunt administrate preponderent de întreprinderi municipale la nivel de sat sau Asociații ale Consumatorilor de Apă, iar în cazul a 10% din comunități – administratorul nu are un statut formalizat.

9 din 10 primari intervievați susțin că sistemele de alimentare cu apă din localitatea lor sunt în proprietate publică.

84% din primarii intervievați confirmă faptul că operatorii sistemului de alimentare cu apă au raportat informații cu referire la sistem și exploatarea lui către APL în ultimii 1 ani. Totuși, nu există o practică comună de raportare.

21% din operatorii majori care administrează sistemele de apă au beneficiat de granturi sau subvenții pe parcursul ultimului an fiscal.

Informații despre fonduri accesate de la FEN și FNDR

1/3 din primarii intervievați au beneficiat de mijloace financiare din partea Fondului Ecologic Național sau din partea Fondului Național de Dezvoltare Rurală.

Nici o propunere de proiect din partea autorităților locale care au beneficiat de fonduri nu a întrunit toate criteriile menționate.

INTRODUCERE LA STUDIU

Informații generale

Studiul comprehensiv de tip *baseline* privind apa și sanitația din mediul rural în Moldova a fost realizat de Centrul de Analize și Investigații în Sociologie, Politologie și Psihologie și EcoExpert la solicitarea Ministerului Mediului (ME), Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcției (MDRC), Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Băncii Mondială și Fundației "Filiala din Moldova a Fondației Skat" în calitate de implementator al proiectului elvețian privind apa și sanitația în Moldova (ApaSan).

Scopul principal al studiului a fost de a colecta date primare și informații pentru a caracteriza performanța serviciilor și satisfacția utilizatorilor legate de serviciile de alimentare cu apă în mediul rural. Cercetarea de bază a făcut parte dintr-un studiu regional, condus de Programul Apei Dunării al Băncii Mondiale cu numele " Serving those beyond utility reach in the Danube Region ", care se desfășoară în Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Kosovo, Moldova, România și Ucraina.

Accesul și calitatea serviciilor în zonele rurale, unde locuiesc 84% din populația săracă a Republicii Moldova, au fost evaluate drept slab dezvoltate (Banca Mondială 2015). Decalajul privind accesul la servicii publice între zonele urbane și rurale rămâne foarte important: doar 37% din populația care trăiește în zonele rurale are acces la apă curentă prin conductă în locuință față de 89% din populația urbană. Investițiile sunt în general concentrate în orașe mari și mici, în pofida faptului că aproximativ 50% din populație fără acces la apă și sanitație locuiește în comunități sub 2500 locuitori. O altă provocare este disponibilitatea datelor parțiale și superficiale privind apa și sanitația în mediul rural. Sunt foarte puține informații consolidate cu privire la tipul de operatori care furnizează servicii de apă, numărul lor și performanțele acestora. Studiul de față își propune să informeze Guvernul Republicii Moldova și comunitatea donatorilor despre direcția viitoare a finanțării și reformei sectorului de alimentare cu apă și sanitație în mediul rural.

Cercetarea de bază este condusă de ApaSan cu suportul unui grup de lucru format din reprezentanți ai ME, MDRC, CALM, Banca Mondială.

Studiul de bază a urmărit sondarea a două subiecte principale:

- *Subiectul 1:* măsurarea și evaluarea percepțiilor, necesităților și a nivelului de satisfacție a gospodăriilor din mediul rural cu privire la apă și sanitație
- *Subiectul 2:* performanța operatorilor locali de prestare a serviciilor de apă și sanitație

Pentru a realiza scopul propus cercetarea a acoperit trei grupuri țintă:

1. Gospodăriile casnice
2. Autoritățile publice locale (primarii sau adjuncții primarilor)
3. Operatorii serviciilor de alimentare cu apă

Notă metodologică: universul de eșantionare al studiului a inclus localitățile rurale care au întrunit două condiții principale:

- Dispun de sisteme funcționale de alimentare cu apă
- Cel puțin 30% din gospodării sunt conectate la sistemul de alimentare cu apă din localitate
- Numărul de gospodării în localitate să fie mai mare de 100 gospodării

Din aceste considerente rezultatele studiului nu reflectă situația generală a tuturor localităților rurale din Moldova, dar pot fi extrapolate doar la universul cercetării, care a acoperit 476 localități rurale (din totalul de 1575 localități rurale pe țară) din care au fost extrase în mod probabilist 50 localități.

Toate cele trei grupuri țintă au fost studiate în aceleași 50 localități.

Raportul de față prezintă datele colectate din partea autorităților locale.

Metodologie și caracteristicile eșantionului

Obiectivele specifice:

- Prezentarea generală a tipologiei operatorilor care operează în satele mici din Moldova și acoperirea acestora;
- Identificarea nevoilor de asistență pentru operatorii locali mici (instruiri sau servicii de consultanță pentru probleme tehnice, juridice, administrative);
- Evaluarea performanței micilor operatori locali cu privire la calitatea serviciilor și eficiența serviciilor pentru sistemele de alimentare cu apă și sanitație în funcție de o serie de indicatori (calitatea serviciilor: rata de acoperire, consumul de apă, estimarea apelor uzate produse, calitatea apei potabile, calitatea de tratare a apelor uzate, continuitatea alimentării cu apă, satisfacția consumatorilor, accesibilitate; eficiență);
- Identificarea potențialului diferitelor modele instituționale și evaluarea/identificarea modelelor instituționale de deservire care se potrivesc cel mai bine la un context anume.

Cercetare cantitativă: sondaj național reprezentativ pentru grupul țintă.

Acoperire geografică: sondajul a fost realizat în localitățile rurale care au sisteme operaționale de alimentare cu apă și o rată de conectare a gospodăriilor de cel puțin 30%.

Grup țintă: autoritățile publice locale de nivel unu.

Respondent țintă: primarii și/sau persoanele delegate (vice-primar, contabil, secretar, inginer cadastral).

Tehnica de cercetare: interviu față în față la locul de muncă al respondentului, în baza unui chestionar structurat elaborate de către ApaSan și Banca Mondială. Intervievatorii au fost din partea echipei EcoExpert, organizație care a colectat datele pe teren.

Mărime eșantion: 49 primării.

Caracteristicile eșantionului:

Eșantionul a fost ales în mod aleatoriu să fie reprezentativ la nivel național pentru comunitățile din universal de eșantionare. Universul eșantionului a fost totalitatea de sate cu un sistem de alimentare cu apă operațional și cel puțin 30% din gospodării conectate la sistemele locale de alimentare cu apă. Banca Mondială a fost responsabilă pentru selecția celor 50 localități incluse în eșantion.

<u>Principiile de selecție a localităților:</u>

Următoarele principii au fost folosite pentru prima etapă a schemei de eșantionare – selectarea unităților primare de eșantionare / localităților, conform informației oferite de către experții Băncii Mondiale:

- Atribuirea de numere generate aleatoriu (de la 0-->1) pentru fiecare localitate din universul de eșantionare
- Sortarea localităților în ordine aleatorie
- Crearea unei coloane pentru numărul agregat al gospodăriilor (HH_Size_Ag)
- Generarea a 50 numere aleatorii de la 1 la 388191 (numărul total cumulativ al gospodăriilor în schema de eșantionare)
- Selectarea localităților conform principiului proporționalității la mărimea populației

14 localități au fost selectate suplimentar la 50 localități de bază în calitate de rezervă.

Perioada de colectare a datelor: 23 noiembrie – 7 decembrie 2016**.**

Metoda de colectare a datelor: PAPI – interviu față în față pe suport de hârtie.

Instrumentul de cercetare: chestionar scris structurat. Limba de intervievare a fost româna și rusa. Durata medie a unui interviu a fost de 66 min. Durata minimă – 38 minute și durata maximă – 2 ore și 45 minute.

Rata de răspuns și de refuz: Rata generală de participare la studiu a fost de 91%. Patru localități din selecția de bază au fost înlocuite cu rezerve din motivul refuzului autorităților locale de a participa la cercetare.

INFORMAȚII GENERALE DESPRE LOCALITĂȚI ȘI APL

Unități de personal angajate la primării

59% din primării sunt de mărime medie, având 4-10 angajați (Tabelul 1.A2), iar fiecare a treia primărie (35%) poate fi considerată mare, staful variind de la 11 la 25 angajați. Primăriile mici (cu un număr de maxim 3 angajați) reprezintă 4% din eșantion.

Unități de personal din cardul primăriilor care activează în domeniul alimentării cu apă sau sanitație

Majoritatea primăriilor (63%) nu dispun de nici un angajat care să activeze în domeniul alimentării cu apă sau sanitație, iar circa o treime din primăriile intervievate (37%) au cel puțin un responsabil de domeniul respectiv (Tabelul 1.A3).

Mărimea localităților studiate în funcție de numărul populației și numărul de gospodării

Cea mai mare parte din localități studiate (65%) sunt localități de mărime medie, având între 1000 și 5000 de locuitori (Tabelul 1.A4), 27% din eșantion sunt localități mari, cu un număr de populație peste 5000 locuitori, iar 8% sunt localități mici (sub 1000 locuitori).

În funcție de numărul de gospodării, 45% din localități au între 1000 și 3500 de gospodării, fiecare a treia localitate (35%) - până la 1000 de gospodării, iar 20% din ele au până la 500 de gospodării. (Tabelul 1.A5).

Numărul sistemelor de alimentare cu apă și funcționalitatea lor

41% din localitățile dispun de un singur sistem de alimentare cu apă, iar circa o treime din localități (35%) - de 2-3 sisteme. Ponderea localităților care dispun de un număr mai mare de sisteme de alimentare cu apă (de la 4 până la 10) reprezintă 22% din eșantion (Tabelul 1.A6).

În majoritatea localităților toate sistemele de alimentare cu apă existente (84%) sunt funcționale (Tabelul A7) și doar în unele localități (14%) există câte 1-2 sisteme nefuncțională. (Tabelul 1.A7).

O singură localitate a raportat un număr mai mare de 10 sisteme de aprovizionare cu apă, însă majoritatea lor sunt nefuncționale.

În aspect cantitativ, 45% din localitățile studiate dispun de un singur sistem de alimentare cu apă funcțional, 33% dispun de 2-3 sisteme, iar alte 22% operează cu mai mult de 4 sisteme de alimentare cu apă.

Numărul de gospodării conectate la sistemul de alimentare cu apă

Majoritatea localităților (70%) au raportat o rată de conectare a gospodăriilor casnice la sistemele de alimentare cu apă în proporție de peste 60 la sută (37% au rata de conectare mai mare de 80%, iar alte 33% indică o rată de conectare de 61%-80%). În una din cinci localități (22%) la sistemul de alimentare cu apă sunt conectate 41%-60% din gospodării, iar în 8% din localități rata de conectare este între 21%-40%.

92 la sută din primari susțin că datele statistice privind conectarea la sistemul (le) de alimentare cu apă au fost colectate în anul 2016, iar în cazul a 8% din autorități locale vechime datelor este de 1-2 ani (Tabelul 1.A9).

Conflicte cu referire la serviciile de alimentare cu apă

Aproape fiecare al doilea primar (45%) a raportat variate conflicte în localitatea sa privind serviciile de alimentare cu apă în ultimii cinci ani (Tabelul 1.A10).

Factorul principal care a stat la baza majorității conflictelor a fost cel financiar:

- tariful pentru folosirea apei din sistem (41%)
- folosirea apei potabile pentru scopuri agricole / irigare (36%)
- taxa pentru conectarea la sistemul de alimentare cu apă (32%)

- achitarea facturii operatorului serviciilor de alimentare cu apă (23%)

Totodată, 36% din primari au raportat conflicte legate furturi din sistem / vandalizarea sistemului, iar 32% din autorități s-au referit și la conflicte legate de extragerea apei din sursă.

O analiză mai aprofundată demonstrează faptul că, de obicei, localitățile se confruntă nu doar cu un singur tip de conflict, ci cu o gamă mai largă din cele descrise mai sus.

În acest context, aproape toți primarii intervievați (cu excepția unuia), care au raportat conflicte privind serviciile de alimentare cu apă, susțin că autoritățile locale s-au implicat direct în procesul de soluționare a conflictelor respective (Tabelul 1.A12).

Probleme asociate cu resursele de apă în ultimii 3 ani

Problemele principale asociate cu resursele de apă în localitățile studiate țin de calitatea și cantitatea acestora (Tabelul 1.A13). Astfel, din perspectiva majorității primarilor intervievați (84%) principala problemă referitoare la resursele de apă ține de lipsa precipitațiilor, iar fiecare al doilea consideră drept problemă importantă calitatea apelor subterane (51%) și a celor de suprafață (47%). Totodată, 39% din primari invocă probleme privind cantitatea apelor subterane și nivelul scăzut al apelor.

Pe plan secundar revin problemele de ordin administrativ și comportamental: lipsa autorizației de mediu pentru folosința specială a apei (31%), conflictele referitoare la folosirea apei (alte scopuri decât cele de uz casnic, în special pentru irigare) (31%) și folosirea/exploatarea excesivă a resurselor de apă (29% din primari).

DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR ȘI SERVICII DE ASISTENȚĂ

Suportul acordat de APL operatorilor serviciilor de alimentare cu apă

În majoritatea localităților studiate (70%) autoritățile locale susțin că au acordat asistență administrativă, tehnică și juridică operatorilor serviciilor de alimentare cu apă (Tabelul 2.B1).

Marea parte a suportului oferit de APL a fost orientat spre asistența de reglementare pentru consultarea publicului și asistența tehnică pentru fezabilitatea/proiectarea extinderii/modernizării sistemului (câte 83%), asistența de reglementare pentru determinarea tarifelor (72%), precum și asistența juridică și cea administrativă (67%).

Mai mult de jumătate din primării au acordat asistență managerială privind facturarea, contabilizarea și raportarea (58%) și asistență tehnică pentru reabilitarea sistemului de alimentare cu apă (56%), iar fiecare a doua primărie (50%) asistență tehnică pentru reparații majore (Tabelul 2.B2).

Unele primării au făcut referință la și suport financiar acordat operatorilor pentru reparația sau extinderea sistemului de alimentare cu apă.

Gradul de satisfacție cu privire la capacitatea APL de a acorda asistență

Gradul de satisfacție privind capacitatea APL de acordare a asistenței operatorilor sistemelor de alimentare cu apă este puțin mai sus de medie/satisfăcător (valoarea 3.3), pe o scală de la 1 la 5, unde 1 semnifică *deloc* satisfăcut¸iar 5 – *foarte* satisfăcut(Tabelul 2.B3).

Fiind întrebați despre motivele nivelului de satisfacție mediu față de capacitățile APL de a oferi suportul necesar operatorilor serviciilor de alimentare cu apă, majoritatea răspunsurilor nu au vizat o explicație clară și directă la întrebare. Totuși, din răspunsurile limitate oferite de primarii care au adus argumente clare se conturează doi factori principali: limitările financiare și insuficiența de cadre specializate în domeniu.

Totodată, o bună parte din primari susțin că operatorii nu au nevoie de asistență deoarece sunt competenți, iar unii primari au făcut referință la lipsa dorinței de cooperare din partea operatorilor.

Inițiative susținute de APL pentru îmbunătățirea și facilitarea accesului la serviciile de alimentare cu apă a gospodăriilor dezavantajate / social-vulnerabile

Doar 45% din primăriile incluse în eșantion au raportat inițiative în ultimii 2 ani pentru îmbunătățirea și facilitarea accesului la serviciile de alimentare cu apă a gospodăriilor casnice dezavantajate sau socialmente vulnerabile (Tabelul 2.B5).

Pentru a facilita accesul la serviciile de alimentare cu apă a gospodăriilor dezavantajate, majoritatea primăriilor (63%) s-au bazat doar pe bugetul local, iar câte 14% din primării au beneficiat de fonduri naționale (FEN/FNDR) sau transferurile din partea donatorilor internaționali (Tabelul 2.B6). Doar într-o localitate mijloacele bănești au provenit din partea operatorului de alimentare cu apă.

Asistența primită de APL în legătură cu sistemele de alimentare cu apă și nivelul de satisfacție

Mai mult de jumătate din primării (59%) susțin că au beneficiat de asistență în ultimii cinci ani în legătură cu responsabilitățile față de sistemul de alimentare cu apă din localitatea lor (Tabelul 2.B7).

Majoritatea acestor primării (69%) au beneficiat de asistența tehnică, fiecare a doua primărie a obținut asistență juridică (52%), iar 45% au primit asistență de reglementare (Tabelul B8). Analiza surselor care au oferit suport pentru APL relevă faptul că suportul juridic și de reglementară a fost oferit preponderent de către autoritățile centrale (53% și respectiv 31%), societății civile (48% și respectiv 39%) și autoritățile locale de nivel doi / raional (40% și respectiv 31%), în timp ce suportul tehnic a fost oferit preponderent de către donatorii externi (55%), cum ar fi GiZ, ApaSan, BERD și FISM.

Dintre instituțiile centrale care au oferit suport juridic, cel mai des au fost menționate Ministerul Mediului, Agenția Națională de Reglementare Energetică (ANRE) și Cancelaria de Stat. Totodată, aproape jumătate din primarii care au beneficiat de suport juridic fac referință la suportul oferit de către societatea civilă, în special din partea Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM); iar 1/3 din primari au beneficiat și de suport juridic din partea donatorilor externi.

Unu din cinci primari care au beneficiat de suport tehnic au beneficiat de acest suport din partea Ministerului Mediului.

Nivelul de satisfacție față de asistența primită de APL în legătură cu responsabilitățile privind sistemele de alimentare cu apă este unul mediu, indicând o valoare de 3,3 puncte pe scala de la 1 la 5, unde 1 semnifică *deloc satisfăcut* și 5 semnifică *foarte satisfăcut* (Tabelul B9). De altfel, o analiză mai aprofundată arată că o treime din primarii care au beneficiat de asistență au rămas nu prea satisfăcuți de suportul acordat.

Primarii mulțumiți au menționat următoarele argumente:

- cooperarea eficientă cu instituțiile care au acordat suport;
- asistența acordată a contribuit la finalizarea proiectelor demarate (construcția/repararea/extinderea sistemului de alimentare cu apă), soluționarea problemelor;
- nivelul înalt de profesionalism din partea consultanților, în special în cazul celor din domeniul privat;
- acordarea suportului în timp util, calitativ, fără pretenții și sub controlul APL.

Motivele de insatisfacție invocate de primari sunt următoarele:

- insuficiența de resurse financiare;
- existența unor probleme tehnice care nu pot fi rezolvate;
- neimplementarea deplină a proiectului;
- insuficiența instruirilor practice acordate, accent insuficient pe probleme mai importante, precum este calitatea apei, modalitățile de tratare;
- insuficiența asistenței acordate;
- Ignorarea localităților cu sisteme de alimentare cu apă vechi.

Servicii de reparație și menținere a surselor de apă pentru necesități casnice

Pe lângă sistemele de alimentare cu apă prin conducte, pentru necesități casnice localitățile utilizează și alte surse, precum lacuri fluviale/de acumulare, izvoare, fântâni, sonde. Deși dispun de aceste multiple surse de apă, majoritatea primăriilor sunt foarte sărace în oferta de servicii de reparație și întreținere a acestor surse de apă. Cele mai răspândite servicii oferite de APL sunt reparația mecanică a fântânilor/pompelor (45%) și zidăria (43%). Doar 1/3 din primării oferă servicii de forare/săpare a fântânilor, iar piese de schimb pentru pompe/fântâni sunt disponibile doar la 1 din 10 primării (Tabelul 2.B11).

Activități desfășurate de APL pentru facilitarea accesului la servicii de întreținere și reparație a surselor de apă

În scopul facilitării accesului la serviciile de întreținere și reparare a surselor cu apă APL realizează preponderent activități de informare: astfel, aproape fiecare a doua primărie (47%) publică recomandări/informații pentru gospodăriile casnice, iar 41% publică informații de contact ale prestatorilor de servicii (Tabelul 2.B12).

Activități practice sunt implementate de un număr limitat de primării și vizează în special facilități financiare. Astfel, 39% din APL acordă asistență financiară (compensații) gospodăriilor dezavantajate. Totodată, 14% din primăriile intervievate oferă instruire personalului tehnic sau companiilor de deservire tehnică și doar o singură primărie certifică personalul tehnic/companiile pentru serviciile de întreținere și reparație a surselor de apă.

Activități desfășurate de APL pentru susținerea surselor de apă existente în comunitate

Activitățile principale implementate de către APL pentru susținerea surselor de apă vizează inventariere a surselor de apă (94%) și monitorizarea funcționalității lor (86%).

Doar fiecare a treia primărie (35%) finanțează noi construcții, iar fiecare a patra (25%) supraveghează aceste construcții (Tabelul 2.B13). Pe lângă activitățile de bază unele primării (18%) au indicat și alte activități, precum: analiza calității apei, clorarea apei, astuparea fântânilor secate, dezinfecția, realizarea reparațiilor minore, curățarea albiei râului, lichidarea gunoiștilor, întreținerea fântânilor publice.

Activități de implicare a APL în legătură cu dezvoltarea capacității și înregistrarea/certificarea prestatorilor de servicii de întreținere/reparație a surselor de alimentare cu apă

Majoritatea primăriilor (57%) au menționat direct că nu se ocupă cu dezvoltarea capacităților și certificarea prestatorilor de servicii de întreținere a sureselor de alimentare cu apă.

Celelalte primării (43%) au făcut referință la unele servicii, dar acestea vizează mai degrabă servicii prestate direct de primărie pentru întreținerea surselor de alimentare cu apă, în special servicii de dezinfectare (clorare) și curățare a fântânilor (33%).

Unele primării acordă servicii de logistică sau alt gen de suport, precum ar fi: asistență juridică și tehnică (6%), organizarea dezbaterilor, audierilor și a instruirilor (4%), comandă analize de laborator (4%), dezvoltă proiecte/studii de fezabilitate (4%).

Subiecte de instruire care ar spori abilitatea APL în prestarea serviciilor de alimentare cu apă

Unu din trei primari chestionați nu a indicat nici un subiect de instruire preponderent din motivul că nu are nevoie de instruire, iar unii primari au argumentat prin faptul că primăria nu este responsabilă de prestarea serviciilor de alimentare cu apă.
În opinia celor 2/3 de primari care necesită instruire, subiectele prioritare care ar contribui la consolidarea abilității APL de a-și îmbunătăți activitatea și calitatea prestării serviciilor de alimentare cu apă s-au structurat în următoarea ordine (Tabelul 2.B15):

- Legislația aferentă domeniului de alimentare cu apă (91% din primarii cu necesități de instruire) destinată în primul rând primarului cu un număr mediu estimat de 17 zile de persoană pentru instruire teoretică și 0 zile de instruire practică, dar și contabililor și secretarilor;
- Managementul financiar al întreprinderii (71%) destinată preponderent primarului și contabilului cu un număr mediu estimat de 5 zile de persoană pentru instruire teoretică și 4 zile de instruire practică;
- Domeniul tehnic, inclusiv tehnologii noi, inginerie etc. (71%)destinat preponderent personalului tehnic cu un număr mediu estimat de 30 zile de persoană pentru instruire teoretică și 3 zile de instruire practică, dar și primarului și inginerului cadastral;
- Parteneriat public-privat (APL-populație-sector privat) – 57% destinată preponderent primarului cu un număr mediu estimat de 22 zile de persoană pentru instruire teoretică și 4 zile de instruire practică;
- Managementul întreprinderii (51%)destinată preponderent primarului cu un număr mediu estimat de 13 zile de persoană pentru instruire teoretică și 4 zile de instruire practică, dar și contabililor și secretarilor (câte 7 zile de instruire teoretică și practică);
- Pregătire profesională și schimb de experiență (49%) destinată preponderent primarului cu un număr mediu estimat de 20 zile de persoană pentru instruire teoretică și 5 zile de instruire practică; .

Analiza comparativă a subiectelor solicitate și a profilului stafului APL ce urmează a fi instruit arată faptul că primarii consideră oportun de implicat practic toate categoriile de personal în procesul de instruire, variind doar durata procesului de instruire pentru o categorie de personal sau alta. Totodată este important de menționat că autoritățile locale pun accent mai mare pe aspectul teoretic al instruirii și mai puțin pe cel practic. Astfel, pentru toate subiectele de instruire solicitate numărul de zile estimat pentru instruire teoretică este semnificativ mai mare decât numărul de zile pentru partea practică.

FINANȚARE ȘI TARIFE

Entitățile implicate în procesul de stabilire și aprobare a tarifelor pentru apă

În majoritatea localităților principalii agenți care au contribuit la stabilirea cuantumului tarifelor pentru beneficiarii sistemelor de alimentare cu apă sunt APL (72%) și însăși operatorul(ii) serviciilor de alimentare cu apă (62%).

În unele localități tariful a fost stabilit de către ANRE (11%), în special în cazul localităților mari unde serviciile sunt prestate de operatori mari (Apa Canal), sau de însăși consumatorii (6%) (Tabelul 3.C1).

Cât privește aprobarea tarifelor, aproape în toate localitățile incluse în eșantion (96%) tarifele au fost aprobate de către APL (prin intermediul consiliilor locale). În localitățile unde operează Apa Canal tarifele au fost aprobate de către ANRE (4%), iar în localitățile unde tariful a fost stabilit de către consumatori, acestea au fost aprobate de către Consiliul administrativ al asociațiilor care administrează sistemul de alimentare cu apă (4%) (Tabelul 3.C2).

Cheltuielile suportate de APL și mijloacele financiare utilizate pentru alimentarea cu apă și sanitație

Puțin peste 1/3 din primăriile intervievate nu au alocat fonduri pentru alimentarea cu apă și sanitație în ultimul an fiscal.

În cazul primăriilor care au suportat cheltuieli pentru apă și sanitație, suma maximă alocată a fost de 3 061 688 mln. lei, iar cea minimă – 600 lei. Pentru 75% din primării suma maximă alocată pentru apă și sanitație a fost de circa 230 mii lei, majoritatea lor însă au investit sub 70 mii lei (Tabelul 3.C3 și Figura 1).

Analiza surselor de finanțare evidențiază patru surse principale ca frecvență: bugetele locale de nivel unu (84%), contribuția comunității (32%), Fondul Național Ecologic (24%) și operatorul de servicii (21%). În unele cazuri suportul financiar a fost acordat de către administrația locală de nivel doi (raională) și donatorii externi (Tabelul 3.C4).

Contribuția financiară alocată de aceste surse variază în funcție de mărimea ei. Astfel, cele mai mari fonduri au venit din partea FNE, valoarea medie constituind circa 2,5 milioane lei și din partea donatorilor externi, cu o valoare medie de 600 mii lei. Operatorii de servicii de apă și sanitație au contribuit în medie cu circa 260 mii lei, iar primăriile locale și comunitatea au contribuit în medie cu câte 160 mii lei. (Tabelul 3.C4).

În cazul a jumătate de primării (48%) fondurile alocate pentru alimentarea cu apă și sanitație au fost destinate în proporție de peste 60 la sută pentru investiții capitale în modernizare, reparații majore sau extinderi (Tabelul 3.C5). Totodată, una din patru primării nu a alocat nimic pentru investiții capitale, iar 15% au alocat maxim 20% din fonduri pentru investiții capitale.

Gradul de satisfacție privind abilitatea APL de a finanța sistemele de alimentare cu apă

Fiind întrebați despre gradul de satisfacție privind capacitatea APL de a finanța sistemele de alimentare cu apă sau de a utiliza alte surse de mijloace, valoarea medie acordată a fost de 2,9 puncte pe o scală de la 1 la 5, unde 1 semnifică *deloc satisfăcut* și 5 semnifică *foarte satisfăcut* (Tabelul 3.C6). Mai mult decât atât, 76% din primari au indicat scoruri maxime de până la 3 puncte, fiind practic nesatisfăcuți de abilitățile lor financiare.

Argumentele invocate de către primarii nesatisfăcuți vizează următoarele aspecte:

- insuficiența finanțării la nivelul solicitărilor,
- dificultăți de adunare a contribuțiilor locale,
- lipsa finanțatorilor / donatorilor / investițiilor,

În cazul primarilor satisfăcuți de abilitățile lor financiare de a finanța sistemele de alimentare, majoritatea s-au referit la faptul că dispun de capacități și posibilități de a atrage fondurile necesare, fapt demonstrat și în practică prin investițiile capitale efectuate în construcția sau extinderea sistemelor de apă. Unii primari au făcut referință și la mărimea comunității care asigură potențialul financiar necesar în caz de necesitate de investiții sau contribuție locală la proiecte și granturi.

REGLEMENTARE ȘI MONITORIZARE

Aspectele de reglementare și monitorizare a relațiilor dintre autoritățile locale și operatorii serviciilor de alimentare cu apă au fost examinate prin prisma existenței acordurilor formale, testarea și raportarea informației privind calitatea apei, colectarea datelor privind orele de operare a sistemelor de alimentare cu apă, evidența activelor sistemelor de alimentare cu apă și periodicitatea colectării informației.

Contracte/acorduri ale APL cu operatori/servicii de alimentare cu apă

Doar două din trei primării chestionate (65%) au încheiat, în ultimii 5 ani, acorduri cu operatorii serviciilor de alimentare cu apă din localitate (Tabelul 4.D1).

Testarea și raportarea calității apei tuturor operatorilor

Pe parcursul ultimilor 2 ani, marea majoritate a primăriilor (86%) au revizuit informația privind calitatea apei din sistemele de alimentare cu apă din localitate și au testat calitatea ei în fiecare din sursele existente de alimentare cu apă (Tabelul 4.D2-D3).

Evidența activelor sistemelor de alimentare cu apă

Doar 61% din primării au revizuit, în ultimii 2 ani, informația referitoare la numărul de ore pe zi a serviciilor prestate de sistemele de alimentare cu apă din localitate (Tabelul 4.D4).

Totodată, evidența activelor sistemelor de alimentare cu apă este realizată de majoritatea APL (78%) (Tabelul 4.D5).

Majoritatea primăriilor (71%) au actualizat informația referitoare la starea activelor sistemelor de alimentare cu apă cu 1-2 ani în urmă, iar 29% au actualizat informația în decursul anului curent.

Gradul de satisfacție privind claritatea mandatului legal al APL referitor la serviciile de apă și sanitație

Indicele de satisfacție al APL cu privire la claritatea atribuțiilor și responsabilităților legale referitoare la serviciile de alimentare cu apă și sanitație poate fi considerat relativ înalt, fiind raportată valoarea 3.6 pe o scală de la 1 la 5, unde 1 semnifică *deloc* satisfăcut, iar 5 – *foarte satisfăcut.* (Tabelul 4.D7). Valoarea medianei arată că jumătate din primarii chestionați au acordat scoruri de 4 și 5, ceea ce semnifică faptul că jumătate din primarii chestionați sunt satisfăcuți de calitatea mandatului privind reglementarea serviciilor de apă și sanitație, iar o jumătate nu sunt mulțumiți.

Aproape 60% din primarii intervievați consideră că ei cunosc destul de bine rolul și responsabilitățile lor. Doar unii primari (4%) au formulat în mod explicit și la subiect motivul pentru satisfacția lor limitată evidențiind următoarele elemente: cadrul legal nu este adaptat la realitatea interacțiunilor dintre operatori și consumatori, colaborare neclară între ANRE și APL în stabilirea tarifelor, număr mare de acte normative care nu sunt bine cunoscute.

Cei mai mulți primari, probabil, nu au înțeles pe deplin întrebarea, deoarece au menționat motive care nu au tangență cu claritatea mandatului lor juridic (de xemplu, "apa este livrată 24 / 24h, rata de acoperire este mare, mijloacele financiare sunt limitate etc.").

PLANIFICARE ȘI PRIORITĂȚI

Prevederi privind îmbunătățirea și extinderea serviciilor de alimentare cu apă

84% din primarii intervievați susțin că au inclus în Planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității prevederi referitoare la îmbunătățirea și extinderea serviciilor de alimentare cu apă (Tabelul 5.E1).

În acest context, studiul constată faptul că jumătate din primarii intervievați nu sunt satisfăcuți de starea generală a furnizării apei pentru uz casnic. Valoarea medie a indicelui de satisfacție este de 3.3, iar mediana are valoarea 3 (Tabelul 5.E2).

Aspectele care îi mulțumesc pe primari includ următoarele:

- livrarea apei 24/24h (28%)
- gradul de acoperire/conectare relativ înalt / posibilități tehnice de extindere (17%)
- lipsa plângerilor din partea consumatorilor, iar dacă și există atunci se soluționează prompt (17%)
- calitatea apei este bună/acceptabilă (7%)
- administarea eficientă din partea operatorului și relații bune cu autoritățile locale (4%)

Motivele de insatisfacție privind starea generală a furnizării sunt determinate preponderent de următoarele aspecte:

- calitatea nesatisfăcătoare a apei (15%)
- debitul de apă insuficient, în special în sezonul de vară (13%)
- sistemul învechit (11%)
- necesitatea extinderii sistemului de apă (7%)
- presiunea scăzută în sistem (7%)
- întreruperi în furnizarea energiei electrice, deficiențe tehnice determinate de fluctuația tensiunii (7%)

Inițiative necesare pentru îmbunătățirea situației de alimentare cu apă

Inițiativele prioritare care trebuie întreprinse pentru a îmbunătăți situația privind alimentarea cu apă a populației din localitate vizează, în primul rând:

- Extinderea și/sau modernizarea sistemului de alimentare cu apă existent (foraj de sonde arteziene pentru mărirea debitului de apă în țevi, instalarea de turnuri de apă pentru depozitarea apei, să construiască noi rețele, etc.) 61%;
- Renovarea sistemului de alimentare cu apă (de exemplu, înlocuirea țevilor de metal cu țevi de plastic, instalarea pompei pentru a soluționa problema presiunii, automatizarea procesului de umplere a rezervorului) 59%;
- Îmbunătățirea și monitorizarea calității apei (prin instalare de filtre, tratarea apeietc.) 37%;
- Monitorizarea consumului de apă și de detectare a pierderilor, furturilor de apă (20%);
- Rezolvarea problemelor legate de energie electrică (fluctuație de tensiune, deconectare, etc.) 10%

Totodată, unii primari au indicat o serie de alte acțiuni menite să îmbunătățească sistemele locale de alimentare cu apă: construcția sau extinderea sistemului de canalizare, construcția zonei de protecție sanitară, colaborarea între APL și întreprinderi municipale, ajustarea tarifelor, propuneri de proiecte pentru a obține fonduri de asistență a familiilor vulnerabile..

Bariere în procesul de îmbunătățire a situației privind alimentarea cu apă

La compartimentul obstacolelor în procesul de îmbunătățire a situației de alimentare cu apă 82 la sută din primari s-au referit la *insuficiența mijloacelor financiare*.

Totuși, aspectul financiar nu reprezintă unicul obstacol. Între 10% și 18% din primari au făcut referință și la următoarele bariere:

- Lipsa specialiștilor calificați în domeniu (18%)
- Lipsa de sensibilizare și de inițiativă din partea cetățenilor care are nevoie de conectare la sistemul de apa (14%)
- Evidența proastă a consumului de apă, deficiențe în monitorizarea pierderilor și furturilor (14%)
- Sistemul birocratic (14%)
- Uzura sistemului de alimentare, a pompelor (14%)
- Plata apei consumate nu se face la timp (10%).

SERVICII DE SANITAȚIE ȘI CANALIZARE DISPONIBILE

Dotarea gospodăriilor casnice cu veceuri cu jet de apă

În baza informației oferite de către autoritățile locale constatăm că în localitățile investigate, pe de o parte, nu există nici o localitate în care să nu fie cel puțin câteva gospodării dotate cu veceuri cu jet de apă, și, pe de altă parte, nu există nici o localitate în care toate gospodăriile să fie dotate cu veceuri cu jet de apă. În acest context, menționăm că în fiecare a doua localitate (54%) ponderea gospodăriilor dotate cu veceuri cu jet de apă nu depășește 20%. În fiecare a patra localitate (27%) ponderea gospodăriilor cu veceu cu jet de apă variază de la 21 la 40%, iar în cazul a 20% din localități în jur de 41%-60% din gospodării dispun de această facilitate.

Statisticile despre dotarea gospodăriilor cu veceuri cu jet de apă sunt colectate preponderent prin evaluarea internă de către APL (35%) (inclusiv vizite directe, inventarierea anuală) și evidența curentă a populației (25%). În aproape una din cinci comunități datele sunt colectate indirect, cu aproximație, în baza consumului de apă de către gospodării. În unele comunități (8%), datele respective au fost oferite de către operatori. Pe de altă parte, 20% din primarii intervievați nu au știut să numească sursa pentru aceste date statistice.

Activități de reglementare a serviciilor de sanitație realizate cu implicarea APL

Studiul identifică o serie de activități din partea APL privind reglementarea serviciilor de sanitație în cadrul gospodăriilor casnice, cele lai frecvente fiind *aprobarea de proiecte* (49%) și *inspectarea golirii și evacuării haznalelor/foselor septice* (41%).

Totodată, una din trei primării susține că înaintează o serie de cerințe în procesul de autorizare a construcțiilor, dar și impune restricții sau oferă ghidare pentru amplasarea obiectelor de sanitație(Tabelul 6.F4).

Doar una din cinci primării se implică în procesul de supraveghere a construcției obiectelor de sanitație din cadrul gospodăriilor.

Oferta disponibilă la nivel local privind serviciile de sanitație și canalizare

Doar în una din cinci comunități studiate există agent economic amplasat pe teritoriul ei care ar avea capacitatea să ofere servicii de construcție a toaletelor/latrinelor (Tabelul 6.F5).

În una din trei comunități (37%) există entități capabile să ofere servicii de golire a foselor septice, majoritatea lor (55%) fiind persoane fizice.

Doar 8% din primării dispun de vehicule sau echipament necesar pentru a efectua golirea foselor septice/haznalelor(Tabelul 6.F7).

Disponibilitatea rețelelor de canalizare

Fiecare a cincea comunitate (22%) studiată nu dispune de sistem de canalizare. 61% din localitățile dispun de o singură rețea de canalizare, iar 16% din localități au în dotare între 2 și 5 sisteme (Tabelul 6.F8).

La o analiză mai aprofundată constatăm însă că nu toate localitățile unde există sisteme de canalizare beneficiază de acesta, din motivul că nu este operațional. Astfel, în final doar 43% din comunitățile studiate beneficiază de cel puțin un sistem funcțional de canalizare. Majoritatea acestor localități (75%) au o singură rețea de canalizare funcțională, iar în cazul celorlalte comunități numărul sistemelor de canalizare variază de la două la cinci sisteme (Tabelul 6.F8-F9).

Gradul de conectare la sistemul de canalizare

Analiza datelor privind rata de conectare a gospodăriilor la sistemul de canalizare, în categoria comunităților cu sisteme funcționale, relevă faptul că în 38% din aceste comunități nici o gospodărie nu beneficiază de canalizare, în pofida faptul că există cel puțin un sistem funcțional (Tabelul 6.F10/A5), iar în alte 38% rata de conectare nu

depășește 20% din gospodării. Doar în câteva comunități rata maximă de conectare este de până la 60% din gospodării.

Tipul operatorului sistemului de canalizare

Aproape în fiecare a doua localitate (48%) sistemului de canalizare este deservit de întreprinderea municipală la nivel de sat, iar în cazul a 29% de comunități cu sistem de canalizare funcțional acesta este deservit de secții din cadrul primăriei (Tabelul 6.F11).

Practic în fiecare a cincea comunitate sistemul de canalizare este administrat de operatori neformali.

Numărul sistemelor de canalizare cu facilități de tratare a apelor uzate

Per total, 62% din localități cu sisteme de canalizare funcționale dispun de componentă de tratare a apelor uzate.

Totuși, doar în 43% din localități toate sisteme sunt dotate cu facilități de tratare a apelor uzate. În 19% din localități doar unele sisteme dispun de această facilitate, iar în cazul a 29% de localități nici un sistem disponibil nu poate trata apa uzată.

Reglementări privind evacuarea apelor uzate

Nouă din zece primării (88%) nu dispun de reglementări privind evacuarea apelor uzate colectate de sistemul de canalizare (Tabelul 6.F13).

Din primăriile care dispun de aceste reglementări (8%), fiecare a doua (50%) le aplică pe deplin, 17% - le aplică parțial, iar 33% nu cunosc dacă reglementările existente sunt aplicate (Tabelul 6.F14).

Gradul de satisfacție privind starea generală a asigurării sanitației

Indicele gradului de satisfacție față de starea generală a asigurării sanitației populației din localitate este foarte scăzut, constituind scorul 1,4 pe o scală de satisfacție de la 1 la 5, unde 1 semnifică *Deloc satisfăcut*, iar 5 – *Foarte satisfăcut* (Tabelul 6.F15).

Insatisfacția totală a autorităților locale față de starea generală privind asigurarea sanitației populației este determinată de următoarele aspecte:

- lipsa sistemului de canalizare;
- funcționalitatea sistemului – fie că nu este funcțional, fie că funcționează parțial;
- acoperirea mică a sistemului de canalizare;
- lipsa sistemului de tratare a apelor uzate;
- lipsa mijloacelor financiare;
- lipsa echipamentului necesar pentru asigurarea sanitației;
- uzura sistemului de canalizare.

Inițiative privind îmbunătățirea situației sanitației

Inițiativele prioritare care trebuie întreprinse pentru a îmbunătăți situația privind sanitația populației din localitate vizează, în primul rând, implementarea proiectelor locale privind sistemul de canalizare a populației și conectarea gospodăriilor la acesta (84%).

Prioritățile secundare se referă la construcția/finalizarea construcției/repararea capitală a stației de epurare (33%) și identificarea surselor de finanțare externă pentru a reduce contribuția populației (25%).

Unele primării au invocat și necesitatea de a instrui personalul vis-a-vis de procedura și regulile de gestionare a sistemului de canalizare sau a stației de epurare, dar și dotarea gospodăriilor cu fose septice.

Impedimente/restricții la îmbunătățirea situației sanitației

La compartimentul obstacolelor în procesul de îmbunătățire a situației sanitației 88 la sută din primari s-au referit la *insuficiența mijloacelor financiare*.

Totuși, aspectul financiar nu reprezintă singurul obstacol: 29% din primari au făcut referință și la informarea nesatisfăcătoare a populației sau lipsa inițiativei/interesului populației de a contribui la construcția sistemelor de canalizare, deși recunosc că ar avea nevoie de acestea.

INFORMAȚII DESPRE OPERATORII MAJORI DE SERVICII DE ALIMENTARE CU APĂ

Suport primit în momentul începerii gestionării și exploatării sistemului de alimentare cu apă

La momentul începerii gestionării și exploatării sistemului de alimentare cu apă mai mult de jumătate (57%) din primării au beneficiat de asistență financiară, fiecare a doua (51%) – de asistență tehnică, iar în jur de o treime din ele (35%) au beneficiat de instruire. (Tabelul 7.G1).

Forma organizatorico-juridică a operatorului sistemului de alimentare cu apă

Conform informațiilor oferite de primarii intervievați, majoritatea operatorilor (57%) care administrează sistemele de alimentare cu apă activează în calitate de întreprinderi municipale (la nivel de sat) (Tabelul 7.G2).

În cazul a 14% din comunități sistemele de alimentare cu apă sunt administrate de Asociațiile Consumatorilor de Apă, iar în cazul a 10% din comunități – administratorul nu are un statut formalizat.

În fiecare a cincea comunitate operatorii serviciilor de apă activează cu alte forme organizatorico-juridice: direcție din cadrul primăriei (8%), SRL (8%), SA (2%).

Fiind întrebați despre motivele care au stat la baza unei sau altei forme organizatorico-juridice de activitate a operatorului, primarii au invocat o serie de factori, precum:

- decizia consiliului local (36%)
- condițiile impuse de donatori (11%)
- experiența preluată de la alte localități (11%)
- avantajele pe care le oferă modelul ales (este mai eficient, participare locală, mai simplu de gestionat financiar) (11%)
- Aproape fiecare al doilea primar nu a putut oferi o motivație clară pentru alegerea formei juridice a operatorului.

Proprietarii activelor asociate sistemului de alimentare cu apă

9 din 10 primari intervievați susțin că sistemele de alimentare cu apă din localitatea lor sunt în proprietate publică. În două primării (4%) sistemele de alimentare cu apă sunt proprietate privată, iar în cazul unei primării, proprietarul este Proiectul elvețian ApaSan.

Totodată, 4% din primari (reprezentanți ai autorităților locale) nu cunosc cine este de facto proprietarul rețelelor de alimentare cu apă.

Raportarea informației referitoare la sistemul de alimentare cu apă de către operator

84% din primarii intervievați confirmă faptul că operatorii sistemului de alimentare cu apă au raportat informații cu referire la sistem și exploatarea lui către APL în ultimii 1 ani (Tabelul 7.G5).

Fiind întrebați despre frecvența raportărilor, constatăm că în una din patru comunități raportarea se face în mod neregulat, iar 4% din primari nici nu cunosc cât de des se face raportarea. În 31% din comunități raportarea se face fie semestrial, fie trimestrial, iar în 16% din comunități operatorii transmit rapoarte mai des decât odată la jumătate de an. În fiecare a cincea localitate investigată raportarea către autoritățile locale se face odată pe an sau mai rar.

Totodată, este important de menționat că raportarea neregulată este practicată în toate localitățile unde există operatori informali.

Granturi/subvenții primite de către operatorii sistemelor de apă

Din informația oferită de autoritățile locale reiese faptul că 21% din operatorii majori care administrează sistemele de apă au beneficiat de granturi/subvenții/transferuri pe parcursul ultimului an fiscal (Tabelul 7.G7).

Fondurile au fost oferite de către 6 entități: FEN, APL, Fundația Est-Europeană, Ambasada Slovaciei, Rotary Club, și BMZ (Ministerul Federal pentru Cooperare și Dezvoltare Economică al Germaniei). Perioada pentru care au fost oferite fondurile a variat de la o lună la 2 ani.

Granturile au fost oferite pentru următoarele activități:

- Construcția/reabilitarea/extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare;
- Construcția stației de epurare;
- Îmbunătățirea calității deservirii;
- Conectarea sondei la rețeaua electrică;
- Achitarea datoriilor față de ”Union Fenosa”.

Principala condiție impusă din partea donatorilor s-a referit la contribuția comunității. Unii donatori au pus accent și pe utilizarea conform destinației, calitatea construcției, implicare comunitară și participare activă la realizarea lucrărilor.

INFORMAȚII DESPRE FONDURILE PRIMITE DE CĂTRE FNDR/FEN

1/3 din primarii intervievați (37%) au confirmat beneficierea de mijloace financiare din partea Fondului Ecologic Național (FEN) sau din partea Fondului Național de Dezvoltare Rurală (FNDR) (Tabelul 8.Hi).

În acest context, primarii beneficiari au fost întrebați dacă propunerile lor de proiect au întrunit o serie de condiții înainte de a obține finanțarea, cum ar fi:

- Proiect elaborat în baza unui plan strategic
- Existența datelor despre operatorul sistemului de alimentare cu apă
- Detalii despre tariful la apă pentru consumatorii finali
- Rezultate privind calitatea apei
- Existența/prevederea tehnologiilor de tratare a apei /de epurare a apei

Rezultatele studiului atestă faptul că nici o propunere de proiect din partea autorităților locale care au beneficiat de fonduri nu a întrunit toate criteriile menționate (Tabelul 8).

Propunerile de proiect au respectat în mare parte doar două criterii: *existența planului strategic* în baza căruia s-a elaborat propunerea de proiect (83%) și *oferirea rezultatelor privind calitatea apei* (78%). Cu referire la denumirile planurilor strategice, primarii care dispun au menționat următoarele titluri: ”Plan strategic de dezvoltare până în anul 2016”, ”Plan urbanistic Dănceni”, ”Plan strategic de dezvoltare”, ”Dezvoltare social-economică”, ”Asigurarea cu apă și canalizare a fiecărei gospodării”, ”Reabilitarea sistemului central și a turnului de apă”.

Doar o treime din primari au inclus în propunerile de proiect date despre entitățile ce vor administra sistemul de alimentare cu apă, 29% au descris / prevăzut tehnologii de tratare sau de epurare a apei și 11% au inclus date despre tarife.

ANEXĂ CU DATE PRIMARE

Tabelul 1 – Informaţii generale

A2. Număr de angajați	N	%
1-3	2	4,1
4-10	29	59,2
11-25	17	34,7
DK	1	2,0
Total	49	100,0

A3. Staff ce activează în domeniul alimentării cu apă sau sanitaţie	N	%
0	31	63,2
1-3	16	32,7
4-10	2	4,1
Total	49	100,0

A4. Populaţie	N	%
1-100		
101-250		
251-500	1	2,0
501-1000	3	6,1
>1000	45	91,8
Total	49	100,0

A5. Gospodării	N	%
1-20		
21-100		
101-250	2	4,1
251-500	8	16,3
501-1000	17	34,7
>1000	22	44,9
Total	49	100,0

A6. Sisteme de alimentare cu apă existente	N	%
1	20	40,9
2-3	17	34,7
4-5	8	16,3
6-10	3	6,1
>10	1	2,0
Total	49	100,0

A7. Sisteme de alimentare cu apă nefuncţionale	N	%
0	41	83,8
1	6	12,2
2-3	1	2,0
4-5		
6-10		
>10	1	2,0
Total	49	100,0

A6-A7. Sisteme de alimentare cu apă funcţionale	N	%
0		
1	22	44,9
2-3	16	32,7
4-5	8	16,3
6-10	3	6,1
>10		
Total	49	100,0

A8. Gospodării conectate	N	%
1-20		
21-100	2	4,1
101-250	6	12,2
251-500	11	22,4
501-1000	17	34,8
>1000	13	26,5
Total	49	100,0

A8/A5. Rata de conectare la sistem de alimentare cu apă (%)	N	%
0		
1-20		
21-40	4	8,2
41-60	11	22,4
61-80	16	32,7
81-100	18	36,7
Total	49	100,0

2016-A9. Anul când au fost colectate datele statistice	N	%
0	45	91,8
1-2	4	8,2
3-5		
>5		
Total	49	100,0

A10. Conflicte	N	%
Da	22	44,9
Nu	27	55,1
NŞ		
Total	49	100,0

A11. Cauzele conflictelor	N	%
Extragerea apei din sursă	7	31,8
Taxa pentru conectarea la sistemul de alimentare cu apă	7	31,8
Tariful pentru folosirea apei din sistem	9	40,9
Achitarea facturii operatorului serviciilor de alimentare cu apă	5	22,7
Furt / vandalizare	8	36,4
Forma juridică a operatorului	1	4,5
Componența personalului operatorului		
Folosirea apei potabile pentru irigare	8	36,4
Altceva	7	31,8
Total*	22	

**Răspuns multiplu / Sub-eşantion 22 respondenţi*

A12. Implicarea APL în soluţionarea conflictelor	N	%
Da	21	95,5
Nu	1	4,5
NŞ		
Total	22	100,0

**Sub-Eşantion 22 respondenţi*

A13. Probleme privind resursele de apă	N	%
Calitatea apelor subterane	25	51,0
Cantitatea apelor subterane și nivelul scăzut ale apelor	19	38,8
Calitatea apelor de suprafață	23	46,9
Lipsa precipitațiilor	41	83,7
Folosirea/exploatarea excesivă a resurselor de apă	14	28,6
Lipsa autorizaţiei de mediu pentru folosinţa specială a apei, în baza căreia este captată apa	15	30,6
Conflictul privind folosința apelor (de ex. folosirea apei potabile în scopuri de irigare)	15	30,6
Altele	3	6,1
Total*	49	

** Răspuns multiplu*

Tabelul 2 – Dezvoltarea capacităților și servicii de asistență

B1. Suport acordat operatorilor din partea APL	N	%
Da	34	69,4
Nu	13	26,5
NŞ	2	4,1
Total	49	100,0

B2. Tipul suportului acordat	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Asistență juridică	24	66,7	12	33,3			36	100,0
Asistență de reglementare pentru determinarea tarifelor	26	72,2	9	25,0	1	2,8	36	100,0
Asistență de reglementare pentru consultarea publicului	30	83,3	5	13,9	1	2,8	36	100,0
Asistență managerială	21	58,3	14	38,9	1	2,8	36	100,0
Asistență administrativă (de ex. facturare, contabilitate, raportare, etc)	24	66,7	12	33,3			36	100,0
Asistență tehnică pentru fezabilitatea/proiectarea extinderii/modernizării sistemului	30	83,3	6	16,7			36	100,0
Asistență tehnică pentru reparații majore	18	50,0	18	50,0			36	100,0
Asistență tehnică pentru reabilitarea sistemului	20	55,6	16	44,4			36	100,0
Altceva	4	11,1	32	88,9			36	100,0

**Sub-eşantion 36 respondenţi*

B3. Gradul de satisfacție privind acordarea suportului	
Media	3,3

**Sub-eşantion 45 respondenţi*

B5. Iniţiative pro gospodării dezavantajate	N	%
Da	22	44,9
Nu	27	55,1
Total	49	100,0

B6. Sursa de mijloace bănești	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Bugetul general al APL	14	63,6	6	27,3	2	9,1	22	100,0
Fonduri naționale (FEN/FNDR)	3	13,6	17	77,3	2	9,1	22	100,0
Transfer din partea unor ONG/organizații			20	90,9	2	9,1	22	100,0
Transfer din partea donatorilor internaționali	3	13,6	17	77,3	2	9,1	22	100,0
Bugetul general al operatorului	1	4,5	19	86,4	2	9,1	22	100,0
Altceva	6	27,3	16	72,7			22	100,0

B7. Suport primit	N	%
Da	29	59,2
Nu	20	40,8
Total	49	100,0

B8. Tipul suportului primit	Da		Nu		Total	
	N	%	N	%	N	%
Asistență juridică	15	51,7	14	48,3	29	100,0
Asistență de reglementare	13	44,8	16	55,2	29	100,0
Asistență tehnică	20	69,0	9	31,0	29	100,0
Altceva	7	24,1	22	75,9	29	100,0

B8. Tipul suportului primit	Asistență juridică		Asistență de reglementare		Asistență tehnică		Altceva	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ministerul Mediului	3	20,0	1	7,7	4	20,0	1	14,3
CALM	4	26,7	1	7,7	1	5,0		
Administrația Publică Locală de nivelul II – raion	6	40,0	4	30,8	7	35,0	1	14,3
Organizație/ONG locală	2	13,3	1	7,7	1	5,0		
ANRE	2	13,3	2	15,4				
AMAC	1	6,7	2	15,4				
Cancelaria de Stat	2	13,3						
Consultanți	1	6,7			3	15,0		
Entități internaționale (donatori străini)	1	6,7			4	20,0	1	14,3
Altceva	7	46,7	7	53,8	8	40,0	5	71,4
NŞ							1	14,3
Total*	15		13		20		7	

**Răspuns multiplu*

B9. Satisfacţia privind suportul primit	
Media	3,3

**Sub-Eşantion 28 respondenţi*

B11. Servicii de reparaţie/ mentenanţă pentru necesităţi casnice	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Forarea/săpatul fântânii	16	32,7	33	67,3			49	100,0
Reparația mecanică a fântânii/pompei	22	44,9	27	55,1			49	100,0
Zidărie	21	42,9	28	57,1			49	100,0
Distribuitor cu amănuntul de piese de schimb pentru pompe/fântâni	6	12,2	42	85,8	1	2,0	49	100,0
Altceva	6	12,2	43	87,8			49	100,0

B12. Activități pe care APL le desfășoară pentru a facilita accesul la serviciile de întreținere și mentenanță	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Instruiește personalul tehnic /companiile de deservire tehnică	7	14,3	42	85,7			49	100,0
Certifică personalul tehnic/companiile	1	2,0	46	93,9	2	4,1	49	100,0
Publică informațiile de contact ale prestatorilor de servicii	20	40,9	28	57,1	1	2,0	49	100,0
Publică recomandări/informații pentru gospodăriile casnice	23	47,0	25	51,0	1	2,0	49	100,0
Acordă asistență financiară și/sau plăți (compensaţii) gospodăriilor casnice vulnerabile/sărace	19	38,8	30	61,2			49	100,0
Altceva	5	10,2	44	89,8			49	100,0

B13. Activități pe care APL le desfășoară pentru a susține sursele punctiforme de apă	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Inventarierea surselor existente	46	93,9	3	6,1			49	100,0
Monitorizarea funcționalității acestora (dacă acestea funcționează sau sunt defectate)	42	85,7	7	14,3			49	100,0
Finanțarea construcției noi	17	34,7	32	65,3			49	100,0
Supravegherea construcției noi	12	24,5	36	73,5	1	2,0	49	100,0
Implicarea în reglementarea activităţii/licențierea constructorilor/companiilor de forare a fântânilor	4	8,2	44	89,8	1	2,0	49	100,0
Altceva	9	18,4	40	81,6			49	100,0

B15. Subiecte de instruire/coaching			**Beneficiarul instruirii**			**# estimat de zile prentru instruirea teoretică**	**# estimat de zile prentru instruirea practică**
Topic	N	%		N	%	Media	Media
1. Managementul întreprinderii	18	51,4					
			Primar/vice-primar	12	66,7	12,9	3,5
			Contabil	3	16,7	7	7
			Inginer cadastral	1	5,6	2	2
			Secretar/consilier	3	16,7	6,7	2
			Personal tehnic	2	11,1	2	2,5
			Managerul	2	11,1	3	2
2. Legislaţia în domeniu	32	91,4					
			Primar/vice-primar	8	25,0	16,9	0,4
			Inginer cadastral	3	9,4	3,3	2
			Secretar/consilier	3	9,4	8	3,3
			Managerul	2	6,3	2	2
3. Managementul financiar al întreprinderii	25	71,4					
			Primar/vice-primar	8	32,0	4,9	2,5
			Contabil	8	32,0	5	4,3
			Inginer cadastral	1	4,0	3	3
			Secretar/consilier	1	4,0	6	4
4. Domeniul tehnic (tehnologii noi, inginerie, etc.)	25	71,4					
			Primar/vice-primar	5	20,0	4,6	2,6
			Contabil	1	4,0	3	3
			Inginer cadastral	5	20,0	4	2,4
			Personal tehnic	7	28,0	30,1	3,2
			Managerul	2	8,0	3,5	1
5. Parteneriat public-privat (APL, populaţia, atragerea investiţiilor)	20	57,1					
			Primar/vice-primar	6	30,0	22,2	3,6
			Contabil	3	15,0	9	6
			Personal tehnic	1	5,0	15	15
6. Pregătirea profesional, schimb de experienţă, perfecţionare	17	48,6					
			Primar/vice-primar	6	35,3	20,2	4,6
			Inginer cadastral	1	5,9	5	5
			Secretar/consilier	1	5,9	3	3
			Personal tehnic	1	5,9	10	3
			Managerul	2	11,8	7,5	4

Tabelul 3 – Finanțarea și tarifele

C1. Agenţii ce au ajutat la stabilirea tarifului		
	N	%
Operatorul(ii) de servicii de alimentare cu apă însăși	29	61,7
APL	34	72,3
ANRE	5	10,6
Donator străin	1	2,1
Consumatorii	3	6,4
Nu a fost acordat nici un ajutor	1	2,1
Total*	47	155,2
**Răspuns multiplu/ Sub-eşantion 47 respondenţi*		

C2. Agenţii ce au apropbat tariful		
	N	%
APL (consiliul local)	45	95,7
ANRE	2	4,3
Alta	2	4,3
Total*	47	104,3
** Răspuns multiplu/ Sub-eşantion 47 respondenţi*		

C3. Cheltuielile APL pentru alimentarea cu apă și sanitație	
Media	280 506
Minim	600
Maxim	3 061 688
Mediana	69 203
**'Sub-eşantion 32 respondenţi*	

C4. Media surselor de mijloace băneşti	Media	Minim	Maxim	Mediana	Eşantion
Administrația publică locală – primăria	158 396	600	1 028 250	69 203	32
Administrația publică locală - Raion	120 900	41 800	200 000	120 900	2
Fondul Național Ecologic (FNE)	2 560 507	148 000	6 512 100	2 301 634	8
Programe finanțate de donatori	600 476	9 932	1 491 497	300 000	3
Contribuția comunității	157 157	18 000	941 900	30 000	8
Compania/entitatea de servicii de alimentare cu apă, însăși	261 250	10 000	955 000	10 000	4
Altceva	1 160 001				1

C5. Proporția alocată pentru finanțarea cheltuielilor investiționale capitale	N	%
0	8	24,2
1-20	5	15,2
21-40		
41-60	2	6,1
61-80	2	6,1
81-100	14	42,3
DK	2	6,1
Total	33	100,0
**'Sub-Eşantion 33 respondenţi*		

C6. Satisfacţia privind abilitatea APL de a finanţa sistemele de alimentare cu apă	N
Media	2,9
Mediana	3,0

Tabelul 4 – Reglementare și monitorizare

	Da		Nu		Total	
	N	%	N	%	N	%
D1. Contracte cu operatorii	32	65,3	17	34,7	49	100,0
D2. Raportarea privind calitatea apei	42	85,7	7	14,3	21	100,0
D3. Testarea calităţii apei a tutor operatorilor	42	85,7	7	14,3	42	100,0
D4. Raportarea privind numărul de ore	30	61,2	19	38,8	21	100,0
D5. Evidenţa activelor	38	77,6	11	22,4	21	100,0

D6. Când a fost actualizat inventarul/starea activelor	N	%
0	11	28,9
1-2	27	71,1
3-5		
>5		
Total	38	100,0
**'Sub-Eşantion 38 respondenţi*		

D7. Satisfacţia privind claritatea mandatului legal al APL	N
Media	3,6
Mediana	4,0

Tabelul 5 – Planificarea și prioritățile

E1. Prevederi de îmbunătățire și extindere a serviciilor de alimentare cu apă	N	%
Da	41	83,7
Nu	8	16,3
Total	49	100,0

E2. Satisfacţia privind starea generală a furnizării apei	N
Media	3,3
Mediana	3,0

E4. Priorităţi pentru a îmbunătăţi situaţia aprovizionării cu apă	N	%
Extinderea apeductului (forarea unei sonde arteziene, instalarea turnurilor de apa, construcția reţelelor noi, etc.)	30	61,2
Monitorizarea consumului de apa si depistarea pierderilor, furturilor de apa	26	53,1
Monitorizarea calităţii apei prin filtrarea si tratarea apei, construcția staţiei de epurare, etc.	19	38,8
Colaborarea intre APL si IM	10	20,4
Renovarea sistemului de apa	5	10,2
Rezolvarea problemelor ce tine de energia electrica (fluctuație de tensiune, deconectări, etc.)	3	6,1
Rezolvarea problemelor ce tine presiunea in reţea (instalarea pompelor)	3	6,1
Construirea si extinderea sistemului de canalizare	2	4,1
Implementarea proiectului existent	2	4,1
Automatizarea procesului de umplere a rezervorului	2	4,1
Ajustarea tarifelor	2	4,1
Construcția zonei de protecție sanitara a sondelor	1	2,0
Granturi pentru ajutorul familiilor social vulnerabile	1	2,0
Aprovizionarea gospodăriilor cu apa tehnica	1	2,0
Altele	8	16,3
NR	1	2,0
Total	49	
**Răspuns multiplu*		

E5. Cele mai stringente impedimente / restricții care împiedică îmbunătățirea situației privind alimentarea cu apă în localitate	N	%
Lipsa finanțelor	40	81,6
Lipsa de specialiști instruiți	9	18,4
Lipsa sensibilizării publicului și implicarea activă a acestuia privind necesitatea de conectare la sistemul de apă	7	14,3
Evidența proastă a consumului de apă de către consumatori, pierderi, furturi	7	14,3
Birocrația	7	14,3
Reparația capitală a sistemului de alimentare cu apă	7	14,3
Plata nu se face la timp	5	10,2
Resursele insuficiente de apă potabilă	3	6,1
Lipsa de soluții de tratare a apei potabile	2	4,1
Migrația	2	4,1
Energie electrică nu este furnizată în conformitate cu cerințele tehnice	2	4,1
Presiune scăzută în sistemul de alimentare cu apă	2	4,1
Lipsa unui plan strategic și tehnic în ceea ce privește alimentarea cu apă	2	4,1
Imposibilitate tehnica de construire a unei rețele de tratare a apei	1	2,0
Lipsa de vehicule pentru golirea foselor septice, haznalelor	1	2,0
Statut social economic nefavorabil, familii sărace	1	2,0
Studiu de fezabilitate în conformitate cu cerințele donatorilor, investitorilor	1	2,0
Condiții tehnice nu permit conectarea gospodăriilor la o altitudine mai mare decât turnurile de apă	1	2,0
Lipsa de informații pentru APL cu privire la metodele de a găsi surse și atragerea investițiilor financiare	1	2,0
Lipsa unui sistem de canalizare	1	2,0
Altceva	2	4,1
Nu sunt limitări	2	4,1
Total	49	100,0
**Răspuns multiplu*		

Tabelul 6 – Serviciile de sanitație și canalizare

F1. Gospodării ce dispun de una sau mai multe veceuri cu jet de apă	N	%
1-20	3	6,1
21-100	15	30,6
101-250	7	14,3
251-500	9	18,4
501-1000	5	10,2
>1000	2	4,1
NŞ	8	16,3
Total	49	100,0

F1/A5. Rata gospodăriilor ce dispun de veceuri cu jet de apă	N	%
0		
1-20	22	45,0
21-40	11	22,4
41-60	8	16,3
61-80		
81-100		
NŞ	8	16,3
Total	49	100,0

F2. Gospodării ce nu dispun de veceu cu jet de apă	N	%
1-20		
21-100	1	2,0
101-250	3	6,1
251-500	9	18,4
501-1000	13	26,5
>1000	15	30,7
NŞ	8	16,3
Total	49	100,0

F3. Sursa informaţie raportate privind accesul la toaletă	N	%
Evaluarea personala a funcționarilor APL	17	34,7
Statistica populației	12	24,5
Date aproximative de la APL, bazate pe consumul de apa a populaţiei	9	18,4
Informaţii de la operatori	4	8,2
NŞ	10	20,4
Total	49	

F4. Activităţi ale APL privind reglementarea serviciile de sanitație în cadrul gospodăriilor casnice	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Proiecte aprobate/	18	48,7	17	45,9	2	5,4	37	100,0
Restricții/îndrumare privind amplasarea	12	32,4	23	62,2	2	5,4	37	100,0
Supravegherea construcției	8	21,6	27	73,0	2	5,4	37	100,0
Cerințele ca parte a autorizațiilor de construcție	13	35,1	22	59,5	2	5,4	37	100,0
Inspectarea golirii și evacuării haznalelor/foselor septice	15	40,5	20	54,1	2	5,4	37	100,0
**'Sub-eşantion 37 respondenţi*								

F5. Existenţa unui agent economic/companie care are capacitatea de a oferi servicii de construcție a toaletelor/latrinelor	N	%
Da	9	18,4
Nu	40	81,6
Total	49	100,0

F6. Existenţa cel puțin unei entităţi care are capacitatea de a goli fosele septice /haznalele	N	%
Persoană fizică	10	20,4
Persoană juridică	8	16,3
Nu există	31	63,3
Total	49	100,0

F7. Dispune APL de vehicule și/sau echipament pentru a efectua golirea foselor septice/haznalelor	N	%
Da	4	8,2
Nu	45	91,8
Total	49	100,0

F8. Rețele de canalizare existente	N	%
0	11	22,4
1	30	61,3
2-3	6	12,2
4-5	2	4,1
Total	49	100,0

F9. Rețele de canalizare nefuncţionale	N	%
0	27	55,1
1	21	42,9
2-3	1	2,0
Total	49	100,0

F8-F9. Rețele de canalizare funcţionale	N	%
0	28	57,1
1	16	32,7
2-3	3	6,1
4-5	2	4,1
Total	49	100,0

F10. Gospodării conectate la reţele de canalizare	N	%
0	8	38,0
1-20	3	14,3
21-100	4	19,0
101-250	2	9,5
251-500	1	4,8
501-1000	1	4,8
>1000	1	4,8
NŞ	1	4,8
Total	21	100,0
**'Sub-eşantion 21 respondenţi*		

F10/A5. Rata de conectare la rețeaua de canalizare	N	%
0	8	38,1
1-20	8	38,1
21-40	2	9,5
41-60	2	9,5
61-80		
81-100		
NŞ	1	4,8
Total	21	100,0
**'Sub-eşantion 21 respondenţi*		

F11. Tipul operatorului sistemului de canalizare	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Întreprindere municipală	10	47,6	10	47,6	1	4,8	21	100,0
Secție în cadrul primăriei (în bază de contract)	6	28,6	14	66,7	1	4,8	21	100,0
Asociație a Consumatorilor de Apă	1	4,8	19	90,5	1	4,8	21	100,0
Societate cu Răspundere Limitată (SRL)	1	4,8	19	90,5	1	4,8	21	100,0
Societate pe Acțiuni			20	95,2	1	4,8	21	100,0
Cooperativă			20	95,2	1	4,8	21	100,0
Nu este formalizată	2	9,5	18	85,7	1	4,8	21	100,0
În proces de formalizare	2	9,5	18	85,7	1	4,8	21	100,0
**'Sub-eşantion 21 respondenţi*								

F12. Sisteme de canalizare ce dispun de facilităţi privind tratarea apelor uzate	N	%
0	6	28,6
1	11	52,3
2-3	1	4,8
4-5	1	4,8
NŞ	2	9,5
Total	21	100,0
**'Sub-eşantion 21 respondenţi*		

F12/F8. Rata sistemelor de canalizare ce dispun de facilităţi privind tratarea apelor uzate	N	%
0	6	28,6
1-20		
21-40		
41-60	3	14,3
61-80	1	4,8
81-100	9	42,8
NŞ	2	9,5
Total	21	100,0
**'Sub-eşantion 21 respondenţi*		

F13. Reglementări privind evacuarea apelor uzate	N	%
Da	4	8,2
Nu	43	87,7
NŞ	2	4,1
Total	49	100,0

F14. Aplicarea reglementărilor privind evacuarea apelor uzate	N	%
Pe deplin	3	50,0
Parţial	1	16,7
NŞ	2	33,3
Total	6	100,0
**Sub-eşantion 6 respondenţi*		

F15. Satisfacţia privind starea generală a asigurării sanitaţiei populaţiei	N
Media	1,4
Median	1,0

F17. Priorităţi necesare pentru a îmbunătăţi situaţia sanitară	N	%
Punerea în aplicare a proiectului privind sistemul de canalizare a populației și conectarea la acesta	41	83,7
Construcţia unei staţii de epurare	16	32,7
Identificarea de noi surse de finanțare pentru a minimiza contribuția populației	12	24,5
Curăţarea şi dezinfectarea fântânilor	2	4,1
Dotarea gospodăriilor cu fosă septică, în conformitate cu cerințele cerute (dezinfectare, golire)	2	4,1
Altceva	6	12,3
NŞ	2	4,1
Total	49	

**Răspuns multiplu*

F18. Principalele impedimente/restricţii care stau în calea îmbunătăţirii situaţiei privind sanitaţia	N	%
Lipsa de resurse financiare	43	87,8
Lipsa inițiativei cetăţenilor şi conştientizării în necesitatea de a se conecta la sistemul de canalizare	14	28,6
Migraţia	2	4,1
Lipsa de ingineri calificați, care s-ar putea ocupa de promovarea proiectelor tehnice	1	2,0
Cadrul politic	1	2,0
Pierderea unei părți din contribuțiile locale din cauza inflației	1	2,0
Lipsa informaţiei despre investitori sau granturi	1	2,0
NŞ	3	6,1
Total	49	

Tabelul 7 – Informația despre operatorul selectat pentru interviu

G1. Suport extern primit la momentul când compania a început gestionarea sistemului de alimentare cu apă	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Instruire	17	34,7	29	59,2	3	6,1	49	100,0
Asistență tehnică	25	51,0	21	42,9	3	6,1	49	100,0
Asistență financiară	28	57,1	17	34,7	4	8,2	49	100,0
Altceva	2	4,1	47	95,9			49	100,0

G2. Forma organizatorică a companiei/entităţii ce exploatează sistemul de alimentare cu apă	N	%
Asociația Consumatorilor de Apă	7	14,3
Întreprindere municipală	28	57,1
SRL	2	4,1
SA	1	2,0
Cooperativă		
Secție în cadrul primăriei (formă contractuală)	3	6,1
Nu este formalizată	5	10,2
În proces de formalizare		
Altceva	2	4,1
NŞ	1	2,0
Total	49	100,0

G4. Proprietarul sistemului de alimentare cu apă	N	%
Proprietate publică	44	89,8
Apa San	1	2,0
Proprietate privată	2	4,1
NŞ	2	4,1
Total	49	100,0

G5. Raportarea informaţiei privind sistemul de alimentare cu apă către APL)ultimii 2 ani)	N	%
Da	41	83,7
Nu	7	14,3
NŞ	1	2,0
Total	49	100,0

G6. Frecvenţa raportării	N	%
Mai puțin decât o dată pe an	2	4,1
O dată pe an	9	18,4
De 2-4 ori pe an	15	30,6
De 5-11 ori pe an	1	2,0
De 12+ ori pe an	7	14,3
Nu se face raportare în mod regulat	13	26,5
NŞ	2	4,1
Total	49	100,0

G7. Granturi sau subvenţii primite	N	%
Da	10	20,4
Nu	37	75,5
NŞ	2	4,1
Total	49	100,0

Tabelul 8 – Informația despre fondurile primite de către FNDR/FEN

Hi. Mijloace financiare primite de la FNDR și/sau FEN	N	%
Da	18	36,7
Nu	31	63,3
Total	49	100,0

	Da		Nu		NŞ		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hii. Proiectul elaborat în baza unui plan strategic	15	83,3	3	16,7			18	100,0
Hiv. Detalii despre cine va exploata sistemul în proiect	6	33,3	11	61,1	1	5,6	18	100,0
Hv. Detalii despre mărimea tarifului în proiect	2	11,1	16	88,9			18	100,0
Hvi. Rezultatele privind calitatea apei în proiect	14	77,8	4	22,2			18	100,0
Hvii. Identificat a tehnologie de tratare a apei în proiect	4	28,6	10	71,4			14	100,0

Tabelul 1 – Cheltuielile APL pentru apă și canalizare

Minim	600
Percentila 25	26 250
Mediana	69 202
Media	280 507
Percentila 75	228 750
Maxim	3 061 688